

3 raking komen met de historie. En met haar niet alleen, want spreken
 2 we over de eenheid, dan zou dat niet volledig zijn, indien niet beant-
 1 woord werd de vraag, of het Nieuwe Testament, zoo als het daar ligt,
 4 nu ook werkelijk een eenheid is, of de inhoud laat zien, dat men wel
 handelt, door nog immer die afzonderlijk ontstane boeken bijeen te
 houden. En mijn onderwerp zou de moeite van het behandelen niet
 waard zijn, indien ik U althans niet enkele gevolgen voor de praktijk
 der exegese kon opnoemen.

Zoo komen van zelf vier stukken ter sprake. Ge zult het van mij
 begrijpen, dat ik niet met het principieele deel begin. De exegese be-
 hoort tot de wetenschappen, die vooral naar empirische methode moe-
 ten worden beoefend. Ik heb mijn tekst te bezien van alle zijden, te
 graven, zoo diep ik kan en dan eerst mag ik komen tot gevolgtrek-
 kingen. En zoo is het toch met al de wetenschappen, die zich recht-
 streeks richten op de Heilige Schrift. Begon ik deduktief te werk te
 gaan, ik zou gevaar loopen te praediceeren over mijn onderzoek naar
 geschiedenis en inhoud. Sterk sta ik pas, als ik eerst op grond van
 algemeen toegegeven feiten kan aantoonen, dat het Nieuwe Testament
 tot eenheid is geworden en naar zijn inhoud een eenheid is en later
 in staat ben te bewijzen, dat op ons standpunt niet anders kon worden
 verwacht, dan laat ik aan feiten en beginselen beide recht wedervaren,
 breng ik ze als naar elkander toe en mag ik hopen, dat aan mijn be-
 toog kracht van bewijs wordt toegekend.

I
 HIST. DEEL

Mijn redeneering uit de feiten, zoo zeide ik, zal alleen dan waarde
 kunnen hebben, indien ik niet met mijn beginsel als vergroot- of
 verkleinglas feiten ga beschouwen, maar als ik werk met materiaal,
 waarvan ieder de deugdelijkheid heeft leeren waardeeren, materiaal,
 dat niet alleen past voor mijn gebouw, maar evengoed voor dat van een
 ander. Welnu, niemand zal mij van overdrijving beschuldigen, als ik
 beweer, dat omstreeks het jaar 200 na Christus één gezaghebbend
 Nieuw Testament bestond³⁾. Wat Jacquier schrijft over het einde van
 de tweede eeuw: Nous constatons donc qu' à la fin de cette période
 l'Église chrétienne est en possession d'une collection d'écrits qu'elle
 tient pour Écriture divine, et qu'elle place sur le même pied d'autorité
 que les écrits de l'Ancien Testament, kan ieder beamen. Dat we
 hier een vast punt hebben, waarvan onze bewijsvoering mag uitgaan,
 is gemakkelijk genoeg in het licht te stellen. Allereerst immers dag-
 teekent uit ongeveer 200⁴⁾ onze oudste kanonlijst de z.g. canon
Muratorianus. Niemand maakt een katalogus, of er moet eerst een
 bibliotheek zijn, d.w.z. een bij elkaar geborgen verzameling van boeken.
 En zoo wijst dan ook het opstellen van een kanonlijst ontwijfelbaar